

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.05.2019, sp. zn. 23 Cdo 3439/2018, ECLI:CZ:NS:2019:23.CDO.3439.2018.2

Číslo: 59/2020

Právní věta: Mezi osobami z různých států může být ve smyslu čl. II Newyorské úmluvy uzavřena platně rozhodčí smlouva výměnou e-mailů, které neobsahují kvalifikovaný elektronický podpis.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.05.2019

Spisová značka: 23 Cdo 3439/2018

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rozhodčí doložka, Rozhodčí řízení

Předpisy: § 106 odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 15 Co 396/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Ostravě (dále jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 28. 2. 2018, č. j. 15 Co 396/2017-260, výrokem I. potvrdil usnesení Okresního soudu v Ostravě (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 21. 7. 2017, č. j. 30 EVC 4/2015-226, ve výroku I. a III., jimiž bylo řízení zastaveno a rozhodnuto o vrácení soudního poplatku; výrokem II. změnil výrok II. soudu prvního stupně ohledně náhrady nákladů řízení, které je žalobkyně povinna zaplatit žalované, a výrokem III. rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

2. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně, že v daném případě byl důvod pro zastavení řízení, neboť není dána pravomoc soudu k projednání věci, když má být za podmínek stanovených v § 106 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) projednána v rozhodčím řízení. Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že byly splněny všechny formální náležitosti sjednané rozhodčí doložky a rozhodčí smlouva byla uzavřena písemně. K uvedenému závěru dospěl na základě zjištění, že mezi stranami došlo k výměně e-mailových zpráv obsahujících smlouvu o dílo, v jejímž v čl. 11 bylo uvedeno, že „všechny spory, které by mohly vzniknout, a nebude je možné řešit smírně, budou postoupeny rozhodčímu soudu a řešeny podle evropských zásad stanovených pro tuto

oblast“, když žalovaná prostřednictvím odeslané e-mailové zprávy dne 18. 6. 2014 žádala právní předchůdkyni žalobkyně, aby jí zaslala zpět podepsanou a orazítkovanou smlouvu, která je přiložena v příloze, a předchůdkyně žalobkyně e-mailovou zprávou ze dne 23. 6. 2014 odpověděla žalované, že jí zasílá v příloze podepsanou smlouvu a fakturu k zálohové platbě. Odvolací soud opřel svůj závěr o tom, že byla naplněna písemná forma rozhodčí smlouvy, o ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZŘŘ“), podle něhož je písemná forma zachována i tehdy, je-li rozhodčí smlouva sjednána telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly, a o čl. I. odst. 2 písm. a) Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži ze dne 21. 4. 1964, která byla v České republice vyhlášena ve Sbírce zákonů jako vyhláška č. 176/1964 Sb. (dále jen „Evropská úmluva“), podle něhož označení „rozhodčí (arbitrážní) smlouva“ znamená buď rozhodčí doložku obsaženou ve smlouvě, nebo smlouvu o rozhodci, přičemž smlouva nebo smlouva o rozhodci jsou podepsány stranami nebo obsaženy ve výměně dopisů, telegramů nebo dálnopisných sdělení. Z uvedených právních úprav podle odvolacího soudu vyplývá, že rozhodčí smlouva je uzavřena písemně i v případě, že je tato smlouva obsažena ve výměně dopisů, telegramů nebo dálnopisných sdělení, tedy bez nutnosti fyzické přítomnosti podpisů stran na listině obsahující rozhodčí smlouvu. Jestliže v uvedeném znění Evropské úmluvy není obsažena forma výměny smlouvy elektronickou komunikací, není to podle odvolacího soudu z tohoto důvodu, že by byla taková výměna vyloučena, ale proto, že v roce 1961, v době vzniku Evropské úmluvy, nebyl takový způsob komunikace obvyklý. Odvolací soud přihlédl i k tomu, že ani jedna z účastnic nečinila obsah smlouvy o dílo - v písemné formě předložené žalobkyni, jakkoliv sporný. Žalobkyně původně ani netvrdila, že by tato smlouva nebyla uzavřena písemně, pouze namítala, že z důvodu nedostatku podpisu žalované byla smlouva uzavřena ústně. Odvolací soud považoval tvrzení žalobkyně o neplatnosti rozhodčí smlouvy pro nedostatek písemné formy za zcela účelové a s ohledem na znění čl. I. odst. 2 písm. a) Evropské úmluvy rovněž za nedůvodné. Odmítl i námitku žalobkyně, že rozhodčí smlouva byla sjednána neurčitě, byla-li sjednána tak, že „všechny spory, které by mohly vzniknout, a nebude je možné řešit smírně, budou postoupeny rozhodčímu soudu a řešeny podle evropských zásad stanovených pro tuto oblast“. Stejně tak nepovažoval za oprávněnou námitku, že rozhodčí smlouva je neplatná proto, že v ní nebyl uveden způsob určení rozhodce. Odkázal přitom na znění čl. IV. odst. 3 Evropské úmluvy, z jehož znění vyplývá, že absence skutečností upřesňujících určení rozhodců, místa arbitráže či pravidel jednání rozhodců nemůže způsobit neplatnost rozhodčí smlouvy. Odvolací soud proto uzavřel, že rozhodnutí soudu prvního stupně o zastavení řízení je věcně správné.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání s tím, že jej považuje za přípustné, neboť má za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to otázky spočívající ve vyložení písemné formy elektronické komunikace ve vztahu k uzavření rozhodčí smlouvy, která musí být uzavřena písemně. Dovolatelka namítá, že odvolací soud řešil uvedenou právní otázku v rozporu s rozhodnutím Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. [33 Cdo 3210/2007](#), vyžadující užití zaručeného elektronického podpisu při elektronické písemné komunikaci, a taktéž v rozporu s rozhodnutím ze dne 4. 9. 2013, sp. zn. [21 Cdo 3693/2012](#), či rozhodnutím ze dne 4. 9. 2013 sp. zn. [20 Cdo 1741/2017](#). Odvolací soud se podle dovolatelky nesprávně spokojil s písemnou formou uzavření smlouvy ve formě výměny e-mailů, aniž by byl k takovému e-mailu připojen elektronický podpis. Dovolatelka má za to, že odvolací soud nerespektoval závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2015, sp. zn. [23 Cdo 3229/2014](#), ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. [22 Cdo 2526/2016](#), či ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. [29 Odo 965/2006](#), týkajících se posouzení písemných právních úkonů, které se stávají platnými až v okamžiku připojení podpisu. Dovolatelka je přesvědčena, že odvolací soud nesprávně dovodil, že rozhodčí doložka byla

uzavřena písemně. Podle jejího názoru byla smlouva o dílo uzavřena konkludentně, a proto v ní obsažená rozhodčí doložka nemůže být uzavřena platně, neboť k platnému uzavření rozhodčí smlouvy nepostačuje výměna e-mailů bez kvalifikovaného elektronického podpisu či přílohy bez takového podpisu. Navrhla proto, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. K dovolání žalobkyně podala žalovaná vyjádření, v němž navrhla zamítnutí dovolání, protože je přesvědčena, že odvolací soud rozhodl správně. Žalovaná předně uvedla, že se ztotožňuje s názorem odvolacího soudu, který tvrzení žalobkyně o nedostatku písemné formy rozhodčí smlouvy považoval za ryze účelová, když žalobkyně v průběhu řízení před soudem prvního stupně netvrdila, že by smlouva o dílo včetně v ní obsažené rozhodčí doložky nebyla uzavřena písemně, ale učinila tak až v odvolacím řízení, kdy tvrdila, že písemná smlouva neexistovala z důvodu chybějícího podpisu žalované na vyhotovení smlouvy, a nyní zakládá dovolací námitky na tvrzení, že smlouva nemá písemnou formu z důvodu chybějícího zaručeného elektronického podpisu v předmětných e-mailech. Žalovaná považuje právní závěr odvolacího soudu za správný a svůj shodný právní názor na posouzení věci podpořila poukazem na další evropské právní normy a názory právních odborníků v oboru rozhodčího práva související s řešením otázky splnění požadavku písemné formy rozhodčí smlouvy výměnou e-mailových zpráv, tj. formy obvyklé a dostačující pro platné uzavření rozhodčí smlouvy písemnou formou v mezinárodním obchodním styku.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud, jako soud dovolací podle § 10a o. s. ř., po zjištění, že dovolání žalobkyně bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) k tomu oprávněným subjektem – účastnicí řízení, která je řádně zastoupena advokátem (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), posuzoval přípustnost podaného dovolání.

6. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

7. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolatelkou uváděná judikatura Nejvyššího soudu na danou věc nedopadá, neboť žádné z poukazovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu neřeší otázku platnosti rozhodčí smlouvy (s ohledem na její formu), která byla uzavřena mezi subjekty v obchodním mezinárodním styku; žádné dovolatelkou uvedené rozhodnutí neřeší otázku požadavku zaručeného elektronického podpisu pro splnění požadavku písemné formy rozhodčí smlouvy uzavřené mezi subjekty různých států. Nebylo tedy možno dospět k závěru, že by dovolání žalobkyně bylo přípustné podle § 237 o. s. ř. proto, že se odvolací soud při řešení otázky platnosti rozhodčí smlouvy uzavřené mezi subjekty různých států odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

8. Vzhledem k tomu, že dovolací soud není vázán formálním vymezením předpokladů přípustnosti dovolání (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2394/2013](#), publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 4/2014, a též např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. [30 Cdo 159/2014](#), veřejnosti dostupné na www.nsoud.cz), nýbrž hodnotí, zda je z dovolání vůbec patrno, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde, Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobkyně je podle § 237 o. s. ř. přípustné, neboť právní otázka platnosti rozhodčí smlouvy uzavřené mezi subjekty různých států v mezinárodním obchodním styku výměnou e-mailů bez kvalifikovaného elektronického podpisu je právní otázkou v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud neřešenou. Dovolání je tedy pro řešení

této hmotně právní otázky podle § 237 o. s. ř. přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

9. S ohledem na skutečnost, že rozhodčí smlouva byla sjednána mezi českou a španělskou právní osobou, Nejvyšší soud při řešení předestřené otázky, zda je rozhodčí smlouva uzavřena platně elektronickou formou - e-mailem bez kvalifikovaného elektronického podpisu, nejprve posuzoval, jakou právní úpravou se řídí právní forma rozhodčí smlouvy uzavřené mezi českou a španělskou právní osobou.

10. Nejvyšší soud nejprve zvažoval, zda lze při posouzení dané otázky vycházet ze zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“), podle jehož § 117 platí pro formu rozhodčí smlouvy právo státu, v němž má být vydán rozhodčí nále. Ustanovení však současně obsahuje subsidiární kolizní normu, podle které postačí, jestliže bylo učiněno zadost právnímu řádu místa nebo míst, kde došlo k projevu vůle. S ohledem na aplikační přednost mezinárodních smluv před vnitrostátními prameny práva Nejvyšší soud dospěl k závěru, že kolizní pravidlo obsažené v § 117 ZMPS se v daném případě neuplatní.

11. Úpravu dané otázky nebylo možno nalézt ani ve dvoustranné smlouvě o právní pomoci, uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských ze dne 4. 5. 1987, uzavřené mezi Českou republikou a Španělskem (dále jen „dvoustranná smlouva o právní pomoci“). Ta totiž obsahuje kolizní pravidlo pro rozhodné právo v otázce platnosti rozhodčí smlouvy pouze ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu.

12. Za aplikovatelný právní předpis bylo proto potřeba vzít do úvahy mnohostranné mezinárodní smlouvy obsahující úpravu zkoumané otázky, a to Úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezu ze dne 17. 6. 1959 (dále jen „Newyorská úmluva“) a Evropskou úmluvu o obchodní arbitráži ze dne 21. 4. 1961 (dále jen „Evropská úmluva“).

13. Newyorská úmluva v čl. II. stanoví:

1. Každý Smluvní stát uzná písemnou dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout z určitého právního vztahu či mimosmluvního, týkajícího se věci, jež může být vyřízena rozhodčím řízením.

2. Pojem „písemná dohoda“ zahrnuje rozhodčí doložku ve smlouvě nebo rozhodčí smlouvu, podepsanou stranami nebo obsaženou ve výměně dopisů nebo telegramů.

3. Soud Smluvního státu, u něhož byla podána žaloba v záležitosti, o níž strany uzavřely dohodu ve smyslu tohoto článku, odkáže strany na rozhodčí řízení k žádosti jedné z nich, ledaže zjistí, že zmíněná dohoda je neplatná, neúčinná nebo nezpůsobilá k použití.

14. Evropská úmluva v čl. I., bodu 2 písm. a) stanoví:

označení „rozhodčí (arbitrážní) smlouva“ znamená buď rozhodčí doložku obsaženou ve smlouvě, nebo smlouvu o rozhodci, přičemž smlouva nebo smlouva o rozhodci jsou podepsány stranami nebo obsaženy ve výměně dopisů, telegramů nebo dálkopisných sdělení, a ve vztazích mezi státy, jejichž zákony nevyžadují, aby rozhodčí smlouva byla učiněna písemnou formou, znamená jakoukoliv dohodu, uzavřenou formou dovolenou těmito zákony.

15. Nejvyšší soud následně zkoumal možnost střetu uvedených dvou mezinárodních smluv v otázce

formy rozhodčí smlouvy.

16. Ačkoliv byla Evropská úmluva sjednána až po té Newyorské, ve vzájemných vztazích mezi Českou republikou a Španělskem se stala závaznou dříve právě Evropská úmluva. Československo sice nejdříve ratifikovalo Newyorskou úmluvu a až následně Evropskou úmluvu, u Španělska tomu však bylo naopak. To se přitom účastnilo tvorby Evropské úmluvy, nikoliv však Newyorské úmluvy. Ze strany Španělska došlo k ratifikaci Evropské úmluvy 12. 5. 1975, k Newyorské úmluvě přistoupilo následně až o 2 roky později dne 12. 5. 1977. S ohledem na uvedené je proto v projednávané věci dřívější úmluvou Evropská úmluva, smlouvou pozdější Newyorská úmluva. Ze samotného textu ani jedné smlouvy však nevyplývá, že bylo úmyslem smluvních stran nahradit v otázce rozhodčí smlouvy úmluvu opačnou, přičemž vymezení jejich vzájemného vztahu v této otázce chybí. V takovém případě je nutné zkoumat, zda lze uplatnit obě úmluvy zároveň, a pokud ano, zda lze dřívější z nich aplikovat jen v rozsahu, v jakém neodporuje úpravě pozdější, resp. zda lze uplatnit takovou úmluvu, jež umožňuje dosáhnout výsledku snadněji a účinněji.

17. Ani jedna ze smluv se nedotýká platnosti ostatních mezinárodních smluv, tedy ani sebe navzájem. Obě úmluvy jsou přitom v otázce formální platnosti rozhodčích smluv v podstatě totožné. Umožňují totiž sjednání rozhodčí smlouvy písemně buď a) s podpisy stran nebo b) obsaženou ve výměně dopisů nebo telegramů. Evropská úmluva kromě toho navíc zmiňuje i „dálnopisná sdělení“ a odkazuje na mírnější vnitrostátní právní úpravy mezi dotčenými státy. Mohlo by se tak zdát, že pro vyřešení dané otázky formy rozhodčí smlouvy je účinnější právě Evropská úmluva. Po bližším zkoumání lze nicméně uvést, že tyto úpravy jsou v podstatě rovnocenné. Newyorská úmluva umožňuje uplatnit mírnější vnitrostátní či jiné mezinárodní smlouvy, samotná úprava formy rozhodčí smlouvy je v Newyorské úmluvě unifikovanou hmotněprávní přímou normou, a proto představuje její čl. II unifikovaný maximální standard v otázce formálních náležitostí rozhodčích smluv. S ohledem na historický výklad Newyorské úmluvy lze navíc dovozovat, že dané ustanovení zahrnuje i moderní formy komunikace. Obsah dotčených článků Úmluv lze charakterizovat jako vzájemně souladný. Za této situace se v dané věci jeví jako vhodnější aplikovat Newyorskou úmluvu. Ta je totiž jednak ve vzájemných vztazích mezi Českou republikou a Španělskem smlouvou pozdější, jednak se s ohledem na její širokou smluvní základnu a velké množství judikatury vnitrostátních soudů k jejímu textu se zdá být i pro posouzení otázky formy rozhodčí smlouvy uzavřené e-mailem jako účinnější.

18. Nejvyšší soud dále považoval za nutné zjistit, která ze smluv je smlouvou zvláštní, což posuzoval podle následujících kritérií:

19. Jedna ze smluv upravuje úžeji vymezený okruh poměrů či otázek.

20. V daném případě upravuje úžeji otázku formy právě Newyorská úmluva. Evropská úmluva totiž stanovuje kolizní pravidlo pro určení práva rozhodného v otázce platnosti rozhodčí smlouvy obecně, tedy platnosti formální i materiální.

21. Menší počet států upraví své vzájemné poměry odchýlně od mnohostranné smlouvy, jestliže s ohledem na zvláštnosti v jejich stycích je patrné, že se má této úpravě použít přednostně.

22. Menší počet států má Evropská úmluva. Ze zvláštnosti ve stycích těchto států nicméně není patrné, že by se mělo této úpravě použít přednostně. O tom svědčí jednak to, že smluvní státy Evropské úmluvy se výslovně odvolaly na Newyorskou úmluvu, jednak Španělsko ratifikovalo Evropskou úmluvu dříve, než přistoupilo k úmluvě Newyorské. Minimálně ve vzájemných vztazích České republiky a Španělska proto nemohlo být účelem upravit vzájemné poměry odchýlně. Dané kritérium je tak mezi dotčenými smlouvami neutrální.

23. Jedna ze smluv umožňuje snadněji a účinněji dosáhnout určitého výsledku (tzv. pravidlo

maximální účinnosti).

24. Přímá unifikovaná úprava formálních náležitostí rozhodčí smlouvy umožňuje snadněji a účinněji posoudit otázku formy. Pro tento závěr navíc svědčí i to, že Newyorská úmluva má širší smluvní základnu, a proto existuje i větší množství judikatury vnitrostátních soudů k otázce formy. Newyorská úmluva je proto v tomto směru úpravou účinnější než Evropská úmluva.

25. Jedna ze smluv obsahuje unifikaci hmotněprávních přímých norem, zatímco druhá norem kolizních. S ohledem na specialitu přímé metody oproti (subsidiární) metodě kolizní je nutné dát, bez ohledu na časový původ smluv, přednost hmotněprávní přímé unifikaci.

26. Pomineme-li procesní normy obsažené v obou smlouvách, obsahuje Newyorská úmluva unifikaci přímých norem, Evropská úmluva jak normy přímé, tak kolizní.

V otázce formy rozhodčí smlouvy pak Newyorská úmluva obsahuje přímou normu, naproti tomu Evropská úmluva normu kolizní. I toto kritérium tak směřuje spíše k aplikaci Newyorské úmluvy jako smlouvy zvláštní před Evropskou úmluvou.

27. S ohledem na uvedené lze uzavřít, že v dané situaci je na místě jako lex specialis aplikovat Newyorskou úmluvu, která obsahuje formální náležitosti rozhodčích smluv ve svém čl. II. Nejvyšší soud se přiklání k názoru, že výčet čl. II Newyorské úmluvy („dopisy“ nebo „telegram“) není taxativní, nýbrž demonstrativní. Zahrnuje tedy i další, výslovně v něm neuvedené formy komunikace [srov. např. doporučení Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo UNCITRAL Recommendation ze dne 7. 7. 2006 a též závěry mezinárodní rady pro obchodní arbitráž (ICCA), v nichž se uvádí, že do rozsahu čl. II Newyorské úmluvy budou za podmínky splnění požadavku „písemnosti“ spadat všechny formy komunikace, včetně faxu nebo právě e-mailu-viz International Council for Commercial Arbitration, op. cit., s. 50]. Možno poukázat i na judikaturu soudů smluvních států Newyorské úmluvy, kdy existují minimálně dva případy poukazující na možnost platného obsažení rozhodčí smlouvy ve výměně e-mailů. Prvním z nich je rozhodnutí Nejvyššího soudu Indie, který shledal jako formálně platnou ve smyslu čl. II Newyorské úmluvy rozhodčí smlouvu obsaženou ve výměně e-mailů s následným potvrzením faxem (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu Indie ze dne 25. 8. 2008 ve věci Great Offshore Ltd. v. Iranian Offshore Engineering & Construction Co). Druhým příkladem je rozhodnutí amerického nižšího soudu, který se zabýval formální platností rozhodčí doložky v obchodních podmínkách obsažených v potvrzení objednávky zasláné e-mailem. Podle amerického soudu usiluje požadavek písemnosti o ochranu smluvních stran, to by ale nicméně nemělo být na újmu mezinárodnímu obchodu. Dovedil proto, že čl. II Newyorské úmluvy zahrnuje rovněž „výměnu e-mailů“ (viz rozsudek Piraeus Single-Member First-Instance Court č. 2150/2017).

28. Lze tedy učinit závěr, že je na místě vykládat požadavek obsažení rozhodčí smlouvy „ve výměně dopisů nebo telegramů“ ve smyslu čl. II Newyorské úmluvy tak, že zahrnuje i výměnu komunikace prostřednictvím e-mailu.

29. Ke shodnému závěru dospěl Nejvyšší soud i v rozsudku ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. [23 Cdo 1308/2011](#) (dostupný na www.nsoud.cz), kdy Nejvyšší soud posuzoval otázku naplnění písemné formy smlouvy o dodání zboží elektronickou komunikací s ohledem na čl. 13 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, publikované pod č. 160/1991 Sb. (dále jen „Vídeňská úmluva“). Nejvyšší soud přihlédl k době, v níž Vídeňská úmluva vznikala, kdy elektronická komunikace nemohla být zařazena mezi způsoby písemné komunikace, a ke skutečnosti, že Vídeňská úmluva za písemnou formu považovala i tehdy moderní prostředky komunikace (telegraf a dálhopis), kromě tradiční listinné podoby. Z obsahu ustanovení čl. 13 Vídeňské úmluvy dovedl, že neobsahuje konečný (taxativní) výčet podob, jež lze považovat za písemnou formu, a proto je možno pod čl. 13 Vídeňské úmluvy zařadit i takovou elektronickou komunikaci, která plní stejné funkce jako papírová forma komunikace, tj. schopnost uchovat obsah informace a být pro adresáta srozumitelná. Uzavřel

proto, že nevyplývá-li z praxe, kterou mezi sebou strany zavedly, nebo zvyklostí něco jiného, lze podle čl. 13 Vídeňské úmluvy pro její účely považovat za písemnou formu i e-mail. Závěry citovaného rozhodnutí tedy podporují závěr Nejvyššího soudu v nyní posuzovaném případě, že požadavek písemné formy smlouvy uzavřené v mezinárodním obchodním styku je naplněn i uzavřením smlouvy prostřednictvím e-mailu.

30. Nejvyšší soud se dále zabýval otázkou, zda je v mezinárodním obchodním styku třeba považovat za oprávněný požadavek kvalifikovaného podpisu dokumentů, které obsahují rozhodčí smlouvu. Připouští-li čl. II. Newyorské úmluvy uzavření rozhodčí smlouvy výměnou telegramů, kdy je nepochybné, že telegram není možné podpisem opatřit, neexistuje pak žádný zásadní důvod, proč by se uvedený závěr neměl uplatnit rovněž v případě rozhodčí smlouvy obsažené ve výměně e-mailů. Závěr, že rozhodčí smlouva obsažená ve výměně dokumentů nemusí být stranami podepsána, byl dovozen i judikaturou soudů smluvních států (srov. např. rozsudek Federálního soudu Švýcarské konfederace ze dne 16. 1. 1995 ve věci *Compagnie de Navigation et Transports S.A. v. MSC Mediterranean Shipping Company S.A.*; na nějž navázaly např. soudy v Indii, Rakousku, Spojených státech či v Německu – srov. UNCITRAL, op. cit. 56-57). Jako podpůrný argument pro závěr, že důkazem o sjednání rozhodčí doložky písemnou formou je i e-mail bez kvalifikovaného elektronického podpisu, lze uvést i čl. 17 směrnice č. 2000/31/EC, z 8. 6. 2000, o určitých právních aspektech služeb informační společnosti, obzvláště elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu, který stanoví, že členské státy EU nesmí ztěžovat použití elektronických prostředků pro řešení mimosoudních sporů ani pro řešení sporů elektronickou cestou.

31. S ohledem na uvedené se zdá být tedy požadavek kvalifikovaného podpisu jako excesivní a v rozporu s unifikovaným maximálním standardem stanoveným v čl. II Newyorské úmluvy, který v dané situaci podpis stran výslovně nevyžaduje. Vyžadováno je toliko důvěryhodné prokázání výměny vzájemné e-mailové komunikace mezi určitými osobami. Jestliže kvalifikovaný elektronický podpis rozhodčí smlouvy obsažené ve výměně e-mailů není podle čl. II Newyorské úmluvy *stricto sensu* vyžadován, pak ve smyslu tohoto ustanovení Nejvyšší soud dospěl k závěru, že mezi subjekty osob z různých států v mezinárodním obchodním styku může být uzavřena platně i rozhodčí smlouva sjednaná výměnou e-mailů neobsahující kvalifikovaný elektronický podpis.

32. Podpůrně lze uvedený právní názor podpořit i odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. [31 Cdo 1570/2015](#), publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením 15/2018, v němž byla řešena otázka platnosti právního jednání mezi subjekty různých států učiněného prostřednictvím e-mailu bez zaručeného elektronického podpisu při výkladu mezinárodní smlouvy – Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě, publikované jako vyhlášky ministra zahraničních věcí ze dne 27. 11. 1974 pod č. 11/1975 Sb. (dále jen „Úmluva CMR“). Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí přijal závěr, že písemná forma reklamace podle čl. 32 odst. 2 Úmluvy CMR je dodržena i v případě, kdy je reklamace učiněna prostřednictvím e-mailu bez zaručeného elektronického podpisu. Na podporu řešení dané právní otázky lze poukázat i na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2016, sp. zn. [23 Cdo 4093/2015](#), publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod označením 95/2017, podle něhož právní úkon učiněný prostřednictvím telefaxu splňuje požadavek písemné formy, je-li telefaxem přenášená listina podepsána osobou, která právní úkon činí.

33. Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené proto dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je věcně správné, jestliže odvolací soud potvrdil závěr soudu prvního stupně, který dovedl, že je namístě zastavit řízení o nároku žalobkyně, který má být rozhodnut v rámci rozhodčího řízení, neboť rozhodčí doložka byla mezi účastnicemi sjednána platně, a tudíž není tak dána pravomoc soudu k projednání věci, má-li být za podmínek stanovených v § 106 odst. 1 o. s. ř. projednána v rozhodčím řízení. Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl, jelikož namítaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 1 o. s. ř. nebyl při řešení uvedené

právní otázky naplněn.